

Stupavan

Ročník VIII

VYDÁVA MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO V STUPAVE Cena 2,- Sk

MESAČNÍK O STUPAVE A STUPAVČANOKH

OKTÓBER 1993

Na slovíčko

Zem na ktorej všetci stojíme a snažíme sa po celý život pevne stáť, zem z ktorej vyrastá všetko, čo sme schopní pochopiť i to pred čím stále zas-neme, zem s ktorou splývame, tá zem spodobuje do hlíny a do nej vdychujú fantáziu a vtláčajú cit hrnčiari. Studenú, vodou nasiaknutú hlinu zohrievajú dlaňou, rozotáčajú na kruhu, až sa jej zamotá hlava, poddá sa tvor-covi a odovzdane čaká na horú-čavu pece a zatvrdla do neme-nnej krásy svojho tvaru.

A ten hrnčiar, robotník zeme, hľadač poddajnej hlíny, vždy a už toľkokrát predriekava svoju modlitbu, ktorá patrí do zlaté-ho dna jeho remesla.

Sú hrnčiari, ktorí prekročili rozvírené kružnice roztočeného kruhu, aby sa zastavili a tvo-rili veci nevidanej krásy, mož-no naivné ale neopakovateľné, také z ktorých, nikto neurobí kópiu na nerozoznanie.

Pri dotyku týchto vecí zistí od-borník i laik, že sú jednoduché, nie sú krehké ako čínsky porcelán ani tak zdobené, bez zlatej lemovky a vzácných farieb.

A potom, pri ďalšom rozjímaní nad hlineným predmetom, objavu-jeme prostú krásu, hádame už u-melcovu náladu, jeho myšlienky, dotýkame sa opatrnejšie, ako ke-by sme držali krehký porcelán.

Ferdiš Kostka, národný u-melec, stupavský keramikár, pre-slávil svoje rodné mesto a Slo-vensko po celom svete. Svojou prácou, talentom a umením zapí-sal sa do kroniky Slovenska na večnú pamiatku generácií. Nie zlatými písmenami, skromne, ryd-lom tak, ako na dno svojich prác, hlboko a nezmazateľne.

Pripomenuli sme si umelca, ktorý žil medzi nami a veríme, že v našej pamäti žije naďalej.

-ps-

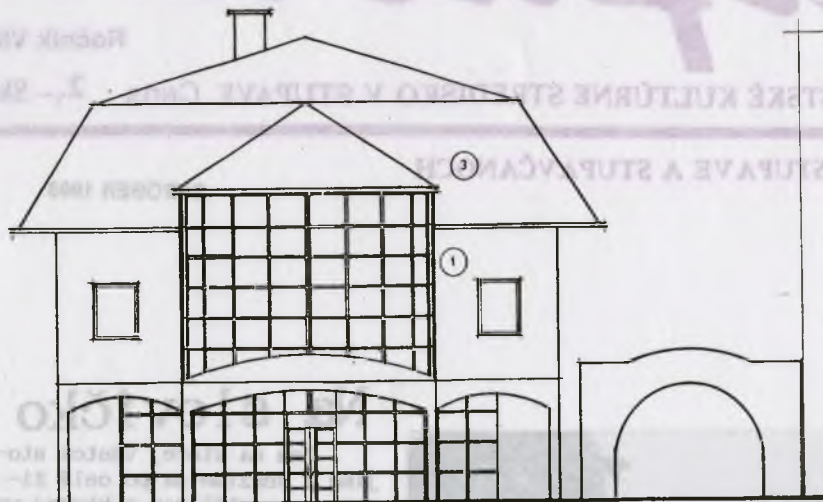
Primátor mesta informoval o plánoch mesta Pietna spomienka pri hrobe F.Kostku

Správkyňa múzea p. Magda Kostková s p. J. Markušom

Začalo sa s výstavbou pošty a sporiteľne

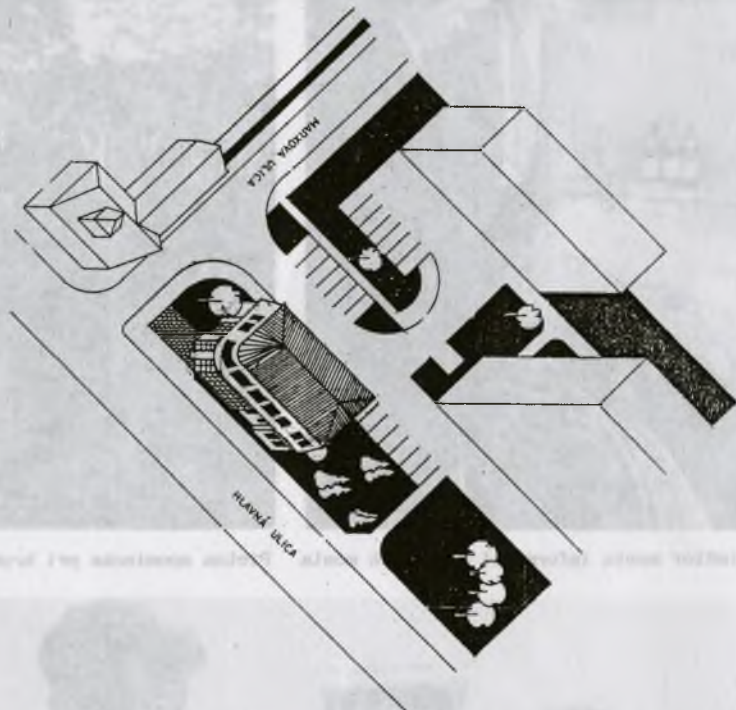
Budova telekomunikácií a pošty /východný pohľad/

Na Hlavnej ulici a Zeman-
skej je naplánovaná stavba Te-
lekomunikačnej budovy a pošty.
Investorom stavby je Správa
pošt a telekomunikácií, projekt
vypracoval Spojprojekt Bratis-
lava. Pôjde o solitérnu novo-
stavbu s dvomi poschodiami.
Na prízemí budovy bude prevádz-
ka pošty s piatimi priehradko-
vými pracoviskami a predajňa
PNS. Na prvom poschodí bude
umiestnená prevádzka automati-
ckej telefónnej ústredne s kapaci-
tou 4 000 PP. Druhé poschodie,
riešené ako podkrovia bude vy-
užitá na bývanie na bývanie,
kde budú umiestnené dva trojiz-
bové byty a tri inšpekčné
miestnosti.

V tejto dobe prebieha realizá-
cia objektu napojenia sa na te-
lekomunikačnú sieť.

Po dlhoročnom úsilí vybu-
dovať pre Stupavu novú budovu
Slovenskej štátnej sporiteľne
dochádza k jej realizácii.
Mestský úrad spolu so zainter-
esovanými orgánmi a organizá-
ciami s veľkými problémami
hľadal plochu pre jej osadenie.
Prevažná väčšina vhodných
plôch je v súkromnom vlastníct-
ve, kde neprišlo k dohode o od-
predaji, resp. plochy vo vlastníct-
ve mesta boli pre tento účel
z pohľadu odľahlosti od centra
resp. potrebnej výmery nevhod-
né. Po zdĺhavom zvažovaní ako
jediný možný variant vyvstala
možnosť výstavby na pozemku
p.č.193/3, ktorý je vo vlastníct-
ve mesta a nachádza sa na
Hlavnej ulici pred bytovkami,
ktoré sú postavené pri vjazde
do Zdravotníckej ulice. Nevôľu
vzbudilo osadenie stavby na
ploche terajšieho parku ako aj
zneprehľadnenie križovatky, kde
je značný pohyb hlavne detí.
Naliehavá potreba výstavby tej-
to budovy však prevážila jej
nie najšťastnejšie riešenie, ale
veríme, že jej architektonické

B s u p d o r i v i a t e i n e

riešenie v konečnom dôsledku
prispeje spolu s jej praktic-
kým poslaním k vylepšeniu
vzhľadu nášho mesta. Určite by

nebolo vhodné, keby naši obča-
nia museli cestovať za peňaž-
nými úkonmi do Bratislavy ale-
bo Malaciek.

Poslanci MsZ a vedúci
mestských podnikov absolvo-
vali pripravovanú pracovnú
cestu do rakúskeho kúpeľného
mestečka Bad Vöslau dňa 14.9.
Pracovná cesta mala za cieľ
rozšíriť poznatky poslancov
o rakúske skúsenosti a spô-
sob fungovania mestskej sa-
mosprávy od rozpočtu cez me-
chanizmus samosprávneho ria-
denia až po výkon tejto moci
v prospech občanov. Prirodze-

Pracovná cesta poslancov v Rakúsku

ne, legislatívna úprava samo-
správy je vzájomne odlišná,
historické skúsenosti sú od-
lišné i tradície miestnej sa-
mosprávy sú iné, išlo o pozna-
nie zabehaného systému admi-
nistratívy, vzťahov občanov,
podnikateľov a mestského úra-
du i ostatné problémy života
mesta.

Kúpeľné mesto Bad Vöslau
sa nachádza 30 km južne od

pokračovanie na str.3

pokračovanie zo str.2

Viedne, vo výške 260m nad morom s priemernou ročnou teplotou 9,8 C.

Žije v ňom okolo 12.000 obyvateľov, počet domov je 2340. Mestu patrí 2200 ha lesa, 1400 ha poľí a záhrad a 3600 ha ostatných zelených plôch.

Priaznivé prírodné podmienky a prostredie napomáha rozvoj kúpeľnej turistiky, pre hostí je pripravených 650 lôžok, z toho 150 v súkromí.

O turistov je dobre postarané svoje služby ponúka 21 hostincov a reštaurácií, 10 ka-

rých našinec prehlási, že sú obyčajné, ale mimoriadne efektne a nenáročné. V tom pravdepodobne spočíva celý figel finančne nenáročnej krásy. Taktiež mesto prispieva na údržbu fasád domov, prípadne sa snaží nájsť výhodný kompromis pre majiteľov domu, ak títo nie sú schopní takej investície, ide o starších občanov, a pre mesto. Ten vzťah občan a mesto je vidieť vo všetkom. Zaujímavým spôsobom rieši mesto bytovú výstavbu na svojich pozemkoch, kedy je primátor poslednou inštanciou, ktorá rozhoduje o výstavbe v meste. By-

počtu a hlavne pri zdrojoch. Mesto spravuje aj veľkú viacúčelovú športovú halu, ktorú postavili pre žiakov športovej školy a slúži všetkým občanom od detí až po najstaršiu generáciu, pre ktorú postavili kolkáreň s príjemným espressom. Pre mladých je hala prístupná i finančne, takže majú dostatočnú ponuku možností pre sebarealizáciu. Po skončení exkurzie pokračovalo stretnutie na mestskom úrade, ktorý sídli v budove zámku. Diskusia pokračovala k problémomestskej správy, fungovania zastupiteľských or-

Prijatie poslancov na radnici

Bytová výstavba a la Austria

viarničiek a cukrární a 40 viárničiek/viechy/.

Najmä produkciou výborného vína sa preslávili Voslaučania, ktorí dnes obrábajú 200 ha vinohradov a ročne produkujú vyše 1 milióna litrov vína.

Mesto sa preslávilo výrobou vínneho sektu, ktorý ako prvý v Rakúsku začali vyrábať zkladatelia firmy Schlumberger. Medzi zaujímavosti mesta patria známe kúpele a z hľadiska turistického ruchu nie je zanedbateľná blízkosť k Viedni a k svetoznámy kúpeľom v Badene.

Čo zaujalo na prvý pohľad našich poslancov? Predovšetkým čistota ulíc, vkusná úprava zelene a parkov, ktoré nie sú len pokosenými plochami, ale záhradnícky upravenými "dekoráciami", pričom sú použité kvety, o kto-

tovú výstavbu financuje mesto a prípadne i krajinská vláda, zadáva projekty, vyberá si dodávateľov a tiež vyhlasuje "konkurz" na predaj bytov, či skôr domov občanom. Bytová výstavba spadá do koncepcie rozvoja mesta a územného plánu a je plne podriadená záujmom občanov a mesta, nikto "zhora" nemá právo do tohoto rozhodovania zasahovať. Delegáciu našich poslancov sprevádzal riaditeľ mestského úradu, ktorý je pravou rukou primátora. Pri návšteve školy vysvetlil, že v Rakúsku spadá pod mestskú správu aj školstvo, šport, kultúra, umelecké vzdelávanie a zo zákona je mesto povinné tieto nadstavbové sféry finančne zabezpečiť, prirodzene sa s tým ráta aj pri tvorbe roz-

gánov a mesta.

Na záver, pri rozlúčkovom posedení, primátor nášho mesta vyjadril presvedčenie, že rakúska strana prijme naše pozvanie a navštívi Stupavu, pretože takéto priateľské vzťahy sú obojstranne prospešné a napomáhajú zblíženie medzi ľuďmi.

Po ceste domov sa v autobuse diskutovalo o tom, čo by sme im v Stupave mohli ukázať. Je ťažké porovnávať sa s niečím, čo sa desiatky rokov systematicky buduje, udržiava a rozvíja. Hovoril o tom, že začíname, by bolo už frázou. Robíme po novom a máme čo robiť, aby to bolo aspoň tak výrazné ako v podobnom meste u našich susedov.

text a foto: P. Slezák

13.X. prebehlo predkolaudačné konanie rekonštrukcie vozovky na Mariánskej ulici. Zo strany investora - MÚ Stupava bola konštatovaná závada - nedostatočné odvodnenie povrchu vozovky. Investor zaviazal dodávateľa odstrániť závadu na jeho náklady.

Dobrym tempom postupuje výstavba mestského vodovodu na uliciach Družstevná, Bitúnková, Polná, Pažitná a Kalinčiakova. Prípojky budú realizované na budúci rok. Týmto sa realizuje projekt komplexného vybavenia občanov vodou z mestského vodovodu. Stavbu realizuje firma Voka.

V súčasnosti prebieha postupná kabelizácia vzdušných telefónnych vedení do zeme na celom území mesta, čo súvisí s výstavbou budovy telekomunikácií.

115 rokov od narodenia nár. umelca Ferdiša Kostku

V piatok 15. októbra vyvrcholili prípravy osláv "115 rokov od narodenia národného umelca Ferdiša Kostku", najslávnejšieho stupavského ľudového umelca, ktorý svojím umením preslávil Slovensko ďaľšie za jeho hranicami. Oslavy výročia začali sympóziom, ktoré pripravila dr. Anna Horváthová zo SNM v Bratislave. Sympóziu otvoril primátor mesta Ing. A. Daráš, ktorý privítal prítomných i vzácnych hostí - nár. umelca akad. sochára Jozefa Kostku s manželkou, syna F. Kostku - Arnošta a vnučky Annu a Máriu, profesora a jazykovedca J. Horeckého, p. S. Horeckého, bývalého funkcionára MNV, ktorý sa podieľal na budovaní múzea. Primátor okrem iného povedal, že pripomenutím života a diela F. Kostku sledujeme obnoviť záujem ľudí o svoje mesto, tradície a upevniť hrdosť na výrazné osobnosti, ktoré v ňom žili a tvorili. Prednáškovú časť sympózia otvorila dr. Horváthová. Účasť prijali významní odborníci histórie umenia a znalci habánskej keramiky. Úvodnú prednášku "115 rokov od narodenia nár. umelca Ferdiša

zachovalo v muzeálnych zbierkach na Slovensku i v zahraničí. Prednáška bola zároveň úvodom rovnomennej výstavy inštalovanej vo výstavnej sieni KD. Odbornou problematikou dekorácie, tvaroslovia, cudzími vplyvmi a inšpiráciami v stupavskej keramike sa zaoberal referát Mgr. M. Slepčanovej.

O vplyve hollínske fajansy na ľudové džbánkárstvo predniesla referát PhDr. M. Zajčková zo Záhorského múzea v Skalici. Sympóziu zakončil prednáškou o slovenskej figurálnej fajanse PhDr. F. Kalesný CSc. Z hľadiska odbornosti malo sympóziu vysokú vedeckú úroveň a poskytlo veľké množstvo informácií historického, výtvarno-estetického a vlastivedného významu.

Prednášky pozorne sledovali pozvaní hostia zo SNM v Bratislave, Západoslovenského múzea v Trnave, Záhorského múzea v Skalici, učiteľia umeleckých škôl, základnej školy v Stupave a ďalší.

Po skončení sympózia program pokračoval vernisážou výstavy "Fajansa rodu Kostkocov", ktorá je prierezom habánskej keramiky v Stupave od najstarších

V sobotu oslavy pokračovali prijatím hostí u primátora, predovšetkým p. Jozefa Markuša predsedu Matice slovenskej, poslanca NR Slovenska a jej podpredsedu p. Antona Hrnka, delegáciu Historického múzea SNM vedenú jej riaditeľom dr. Hirošom, starostov okolitých obcí a spoluorganizátorov osláv. Potom sa hostia pobrali do múzea F. Kostku, kde si so záujmom prezreli stálu expozíciu, po ktorej ich sprevádzala p. M. Kostková i ostatní členovia rodiny. Hostia sa poklonili pamiatke národného umelca na Cintoríne, kde stupavskí muzikanti z Veselej muziky zahrli jeho obľúbené piesne: "Sobotienka ide" a "Láska, bože láska". Hostia si prezreli nám. Sv. Trojice, pamätnú tabuľu I. Juračkovi a zastavili sa pri Lipe slovenskej štátnosti.

Kultúrny program venovaný pamiatke F. Kostku režírne pripravil predseda MO MS p. F. Juriga a predstavili sa v ňom koncertní umelci-učiteľia ZUS v Stupave a recitátori p. Suchá, p. Obžerová, p. Jagelka a p. Záthurecký. Výber zo slovenskej poézie doplnil pôsobivé obrázky z tvorby umelca. Prítomných pozdravil predseda MS p. J. Markuš, ktorý zdôraznil význam osobnosti F. Kostku pre Slovensko pri zviditeľňovaní národ-

Na sympóziu sa zúčastnil aj nár. umelec J. Kostka

Kostku" predniesol PhDr. Fr. Kalesný CSc., ktorý sa zaoberal históriou rodu Kostkocov, ich pôvodom, keramikárskou tradíciou a jej vplyvom na osobu a dielo Ferdiša Kostku. Prednáška Mgr. Margaréty Horváthovej o fajanse rodu Kostkocov v zbierkach Historického múzea SNM v Bratislave široko informovala o bohatstve tvorby a dedičstva, ktoré sa

časť až po tvorbu Magdalény a Arnošta Kostkocov. Vystavené predmety sú pôvodom z depozitu Historického múzea SNM v Bratislave. Výstava potrvá do 30. októbra a poputuje po Slovensku ako putovná výstava venovaná Ferdišovi Kostkovi. Treba dodať, že organizátormi osláv boli Mestský úrad Stupava, MO MS Stupava, MsKS Stupava, SNM Bratislava a Matica slo-

Otvorenie výstavy v Kultúrnom dome

nej kultúry v Európe. Pripomínanie slávnych Slovákov uocňuje národnú hrdosť a vlastnectvo, ktoré sú potrebné pre formovanie vzťahu ľudí k vlasti. Škoda, že tieto slová si vypočuli len prítomní, ktorých nebolo veľa. Zdá sa, že platí známa pravda o tom, že doma nie je nikto prorokom, bohužiaľ sme sa tak predstavili pred celým Slovenskom.

Celomestská spomienka na kňaza a vlastenca Ignáca Juračku

I. Juračka - ilustrácia M. Spála

Do Stupavy sa zišli, na pozvanie MÚ.R.-k. farského úradu a MsKS, spevácke chrámové mládežnícke zbory, aby spoločne preživali krásne chvíle Prehliadky mládežníckych chrámových zborov v dňoch 25. a 26. 9. 93. Zároveň bola prehliadka súčasťou celomestskej spomienky na kňaza a vlastenca Ignáca Juračku, rodáka z Kopčian, stupavského kaplána v roku 1848.

Okrem mladých nadšencov stupavského chrámového zboru prišli do Stupavy zbory z Trnavy a Malaciek, spolu predstavovali 120 spevákov a speváčikov, ktorí neprišli súťažiť, ale spoločne načúvať a upevňovať si svoju vieru. Odborným ušom počúvali prednes štyroch zborov profesori bratislavského konzervatória p. prof. Chudovská a p. prof. Bill. Svoje hodnotenia formulovali nie ako slová chvály, ktoré nikomu nepomôžu v napredovaní a vo videní vlastných chýb, ale kriticky hodnotili, ale predovšetkým snažili sa poradiť a ponúknuť odbornú pomoc. Vyvrcholením sobotnej stretnutia bolo Taizé stretnutie venované duchovnej meditácii a spevu. V našom kostole sa tak odohralo ojedinelé duchovné stretnutie, ktoré viedli mládežníci zo zboru pri Kapucínskom kostole v Bratislave. Nádherná atmosféra toho večera sa určite stala silným emotívnym zážitkom pre všetkých prítomných.

Pamätnú tabuľu odhalili primátor a p. farár / foto: Paleček/

V nedeľu sa zbory predstavili pri sv. omšiach v Borinke a Mástve a spoločne pri slávnostnej sv. omši v Stupave, ktorá bola venovaná pamiatke kňaza a vlastenca I. Juračku. V kázni vystúpil aj vdp. farár J. Krajčí z Plaveckého Štvrtka, ktorý podrobne opísal život a martýrium I. Juračku, ktorý väčšinu života pôsobil na lábskej fare. Po slávnostnej sv. omši vyšla z kostola procesia smerom k fare, kde bola odhalená pamätná tabuľa I. Juračkovi. Pamätná tabuľa z umelého kameňa je dielom akad. mal. E. Kalického,

ktorý ju zhotovil na objednávku Mestského úradu v Stupave. Slávnostného aktu odhalenia pamätnej tabule sa zúčastnili starosta obce Láb a starosta obce Kopčany /rodisko I. Juračku/ a delegácia občanov Lábu. Pamätnú tabuľu spoločne odhalili primátor mesta Stupava a vdp. farár F. Mikula. Napriek daždivému počasiu prítomní zaspievali niekoľko náboženských piesní. Oslavy skončili a osobnosť I. Juračku sa oprávnené a spravodlivo vrátila do povedomia Stupavčanov.

-ps-

Nové knihy v knižnici

V poslednom čísle Stupaviana sme Vám predstavili paletu kníh oddechového zánru. Tentokrát Vám ponúkame novinky z náučnej literatúry pre dospelých, mládež i najmenších čitateľov. Pre ženy, ktoré sa venujú ručným prácam odporúčame knihu 500 vzorov na pletenie alebo Svetry a vše čo k nim patrí, či Pletené a háčkové vzory. V prekrásnej Vianočnej knihe nájdete štýlovú vianočnú výzdobu, množstvo originálnych vianočných receptov a iné zaujímavosti.

Z oblasti zdravotníctva ponúkame niekoľko kníh: Fitness 2000. Stárnout je kumšt, Pohybom k aktívnemu zdraviu, Útok proti obezite, Čo liečia švédske kvapky?, Rodinný lekár... Kto má rád zvieratá, môže si u nás požičať knihy: Vaša mačka a mačiatko, Váš pes, Vaše vtáčstvo, Veľký atlas živočíchov, Korálový svet, Akvárium... Z oblasti botaniky sú to novinky: Prijemný život s kvetinami

pokračovanie na str. 6

pokračovanie zo str.5

Kaktusy, Všetko o cibuľovinách, Balkóny, terasy, strešné záhrady... Z domáceho hospodárstva a kuchárskych kníh si môžete vybrať z veľkého množstva titulov napríklad: Domáce zaváranie, Nepečené múčniky, Ryby na našom stole, Omáčky, Sušené ovoce, Sója a sójové výrobky v kuchyni, a ešte neúplnú exkluzívnu sériu knižôčiek s názvami Čaje, Káva, Med, Orechy.

Na záver ponúkame pre dospelých niekoľko titulov noviniek náučnej literatúry rôzneho zamerania. Sú to knihy: Moderné spoločenské správanie, Viery a vyznania, Tajuplné miesta Zeme, UFO, Veľké civilizácie, Slovenský rodolub Dr. Jozef Tiso, Cesty do minulých životov, Veľká príručka hypnózy, Bermudský trojuholník, Cejlón-Ráj bez andeľú, Aféra plukovníka Redla, Kdo bol kdo v našich dejinách do roku 1918, Zákonitosti tvorby písma, Úprava podkrovia na bývanie, Rembrandt, Techniky maľby, Jóga, Lode a plavba...

Aj pre mládež i najmenších čitateľov ponúkame najnovšie tituly náučnej literatúry. Môžu si vybrať napríklad z týchto kníh: Slovensko na prahu novoveku, História ľudstva, Ako sa žilo v staroveku, Objaviteľia neznámych diaľok, malý záhradkár, Najkrajšie biblické príbehy, Rozum do vrecka, Tajuplný život zvierat, Dospievania a sex, Dievčatka na slovíčko, Dospievajúcim dievčatám, Svet vedy a techniky, Dinosauri, Detská vedecká encyklopédia a mnoho iných. Tešíme sa na návštevu našich stálych čitateľov a privítame aj nových, ktorí si chcú spríjemniť dlhé zimné večery dobrou knihou z našej knižnice.

Kolektív Msk

Mestská knižnica upozorňuje občanov, že si môžu opäť v priestoroch knižnice na Hviezdoslavovej ulici č.44 zakúpiť knižné novinky pre deti i dospelých a skladačky "PUZZLES".

Martin Rázus /1888-1937/

18.X. sme si pripomenuli 105. výročie narodenia slovenského spisovateľa Martina Rázusa. Bol vášnivým slovenským vlastencom a zapáleným národovcom. Veršami, článkami v novinách, novelami a románmi sa zaslúžil za lepší údel svojich spoluobčanov, za slobodnejší život svojho národa. Svojím životom a dielom sa zapísal nepo-

chybne na tú čestnú listinu predstaviteľov slovenského národného života a kultúry, ktorú zdobia mená Anton Bernolák, Ján Kollár, Ľudovít Stúr, Jozef Miloslav Hurban, Svetozár Hurban Vajanský, Jozef Skultéty a iní. Pracovníčky Mestskej knižnice v spolupráci s pani učiteľkou Bohdanou Suchou a žiakmi VI.B. ZŠ v Stupave pripravili pásmo o živote a diele Martina Rázusa, ktoré žiaci predvedú svojim spolužiakom na hodinách literárnej výchovy v knižnici.

- OZ -

Škola informuje

Ruch v budove Základnej školy v Stupave svedčí o tvorivej práci žiakov a vyučujúcich. Na prázdniny len spomíname. Tohto školského roku ZŠ navštevuje 877 žiakov, z toho 1.-4. ročník 426, 5.-8. ročník 451. Títo žiaci sa učia v 32 triedach. Tento veľký kolos vedie riaditeľka školy Marta JANEGOVÁ, zást. riad. pre I. stupeň Mária JURIGOVÁ, zást. riad. pre II. stupeň Helena ILLIČOVÁ, 39 učiteľov a 6 vychovávateľiek.

Tohto roku na ZŠ v 3. ročníku máme triedu s rozšíreným vyučovaním jazykov: 19 žiakov sa učí nemecký jazyk - p.uč. Škrovanová a 14 žiakov anglický jazyk - p.uč. Obžerová. Triedna učiteľka III.A triedy p.M. Žolnayová je s prácou svojich žiakov spokojná a tvorivá práca im nie je cudzia. Od 5. ročníka sa žiaci povinne učia nemecký, anglický alebo ruský jazyk - podľa výberu žiaka.

Na výchove mladého človeka sa podieľajú tiež predmety etická a náboženská výchova. Na ZŠ je 8 oddelení etickej výchovy, ktoré vyučujú p.uč. Čidylová a Suchá a 9 oddelení náboženskej výchovy, ktorú vyučuje vdp. F. Mikula. Do jednotlivých tried prichádzajú nové učebnice, napr. dejepisu, zemepisu, hudobnej výchovy atď.

Začiatok, ktorý je plný očakávania, kač-kostí a starostí, má naša ZŠ za sebou. Žiaci si opäť našli svojich priateľov v triedach, v družine, na školskom dvore. Využívajú pekné jesenné dni na hry. A nielen hry. Nazbierali pre Liečivé rastliny v Malackách 4 500 kg gaštanov a 500 kg pre zvieratká. Pochvalu si zaslúžia triedy: 3.A, 6.E, 6.A, 6.C, 4.B, 3.C, 1.A, 6.B, 4.E a ostatné 1.-6. triedy.

Úspešne absolvovali žiaci 5.-8. ročníka účelové jesenné cvičenie za spolupráce s príslušníkmi Slovenskej armády v Stupave. Branné prvky spestrili žiakom ukážkami bojovej techniky a modelárstva.

V októbri Školská správa a Rada ZO OZ Bratislava VIII. usporiadala v Malackách na ZŠ Záherácka športovo-branné hry za mestnancov ŠS Bratislava VIII.

Naša škola získala veľmi pekné III. miesto v celkovom hodnotení ZŠ. Družstvo mužov v zložení p.uč. Weiss, Kubicko, Oremus a Zabák v nohejbale získalo I. miesto. Volejbalistky p.učiteľky - III. miesto. P.vychovávateľka Sobeková v brannom preteku - II. miesto a vychovávateľ p.Oremus v brannom preteku - III. miesto.

Z dosiahnutých výsledkov sme mali všetci úprimnú radosť.

Naša ZŠ žije, dýcha tvorivosťou, kamarátstvom. Všetci by sme si želali, aby tento šk. rok 1993/94 bol pre všetkých úspešný. Podarí sa to vyučujúcim len za dobrej podpory rodičov.

Už by v ZŠ nemalo byť ani chladno v triedach. Od 1. októbra po 15 dní prebiehali tlakové skúšky vykurovania na plyn. V triedach bude teplo a nech je teplúčko aj pri srdci z dobre vykonanej práce vyučujúcim, žiakom, rodičom a nech to teplo prenikne do rodín našej Stupavy.

Anastázia LACHKOVIČOVÁ

Radíme podnikateľom

Z obsahu Poradcu podnikateľa č.10/93 vyberáme:
- úplné znenie zákona č.222/92 Zb. o Dani z pridanej hodnoty s výkladom.,
- Opatrenia MF SR na zamedzenie nezrovnalosti zákona o Dani z pridanej hodnoty.,
- Úplné znenie zákona č.213/92 Zb. o Spotrebných daniach.,
V rubrike Právny poradca podnikateľa sa dozviete ako sa zdajú príjmy študentov za brigády, o dani z pridanej hodnoty v stavebníctve, o úprave výške sadzieb základných náhrad za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách, o uzavretí pracovnej zmluvy a jej podstatných náležitostiach, obchodný vestník a podnikateľia, o zmluve na dodávku stavebnej časti - vzor atď.

V Ú B informuje

Prevádzkové hodiny Všeobecnej úverovej banky Bratislava-Lamač Malokarpatské nám./pri starom obchodnom dome/

Po: 10.00-12.00 13.00 - 17.00
Út: 08.00-12.00 13.30 - 15.00
St: 10.00-12.00 13.30 - 17.00
Št: 08.00-12.00 13.30 - 15.00
Pi: 08.00-12.00 zatvorené
Platí od 1.X.93.

Časopis S T U P A V A N

vychádza raz mesačne.

Redakcia : Kultúrny dom

č.t. 934 312

Zodpovedný redaktor :

Pavel S L E Z Á K

Uzávierka : 15.X. 1993

Ste občanom SR ?

Vážení občania !

Dňa 15.2.93 nadobudol platnosť zákon NR SR č.40/1993 Zb.o štátnom občianstve SR. Dovoľujeme si Vás upozorniť, aby ste si túto skutočnosť povšimli a uistili sa o svojej štátnej príslušnosti. Táto sa totiž nemusí stotožňovať s národnosťou, ktorú máte vyznačenú v občianskom preukaze.

Zákon sa dotýka osôb, ktoré ku dňu 31.12.92 boli štátnymi občanmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ale neboli podľa zákona SNR č. 206/1968 Zb. o nadobúdaní a strate štátneho občianstva SSR " občanmi SSR a neskôr SR. Tento zákon presne určoval, kto je občanom SSR a neskôr SR. Upozorňujeme všetkých občanov /bez ohľadu na dĺžku trvalého pobytu na Slovensku/ :

1/ ktorí sa narodili v Čechách alebo na Morave.,

2/ ktorí mali v roku 1969 menej ako 15 rokov a mali oboch rodičov narodených v Čechách alebo na Morave, že sú občanmi Českej republiky. /Uvedení pod bodom 2/ aj v prípade, že sa narodili na Slovensku/.

V prípade, že ste občanmi Českej republiky a chcete zmeniť svoju štátnu príslušnosť na príslušnosť k Slovenskej republike, máte možnosť urobiť písomné vyhlásenie o voľbe štátneho občianstva SR na Obvodnom úrade v Stupave na referáte matrik a občianstva, ktorý má sídlo v budove Mestského úradu v Stupave na prízemí č.dverí 2 /matrika/.

K vyhláseniu je potrebné predložiť občiansky preukaz a v niektorých prípadoch i rodný list.

Lehota možnosti vyhlásenie a tým aj voľby štátneho občianstva sa končí dňa 31.12.93 ! Nepremeškajte tento termín ! Od 1.1.1994 budú pre občanov Českej republiky žijúcich na území Slovenskej republiky platiť zákony ako pre cudzincov žijúcich na území SR !!!

Získať štátne občianstvo po tomto termíne bude možné podaním žiadosti prostredníctvom Okresného úradu Bratislava vid. Mierová ulica 17, Bratislava, predložením rôznych požadovaných dokumentov., a zaplatením správnych poplatkov. / Za vyňatie zo štátneho zväzku ČR 2000 Českých korún a za prijatie do

štátneho zväzku SR tiež 2000.- Slovenských korún/. V takomto prípade pôjde o udelenie štátneho občianstva a nie o možnú voľbu.

Je Vašou vecou ako sa rozhodnete, ide nám len o oboznámenie Vás s podmienkami.

Obvodný úrad Stupava
samostatný referát
matrik a občianstva

Zvýšenie dane z nehnuteľnosti

Oznamujeme občanom, že v zmysle zákona č.159/1993 Zb.sa zvyšuje daň z nehnuteľností vypočítaná na rok 1993 o 25%. Každý daňovník obdrží platobný výmer, v ktorom mu bude výška doplatku oznámená.

Táto daňová povinnosť vznikla na základe citovaného zákona, odsúhlaseného v Národnej rade SR dňa 9.7.1993. Doplatok dane možno uhradiť i priamo do pokladne MsÚ, na prízemí úradu č.dverí 4.

finančný odbor MsÚ

KONC JAK ŽIVĚ...

Ludé dobrí, co sem byua chvílu cicho, to né proto, že bych neměua o čem, ale byua sem v kúpeloch na iksku, ket to teda rušá, reku využijem to.

Vráciua sem sa dom a našua sem doma starého jak strašlivo zúriu, hřešiu a sceu ufám aj roztúkat, naščascí sem zasáhua. Reku co ti je, snad ti negdo nesáheu na súkromní majetek, lebo dneskáj sa enem pro to tak zúří.

Veruže sáheu! Kukni v jakej ohradze stojí reklama na moju živnost! Reku co si vyvedeu, ket řa takto obkolesili? Nic, idú stavjat banku a uvidím co mi vyvedú s tú tabulú!

Pravda, tabulku si dau spravit za svoje, ket ju tam sceu osadzit mosel mjet povolení a věil bez jedného slova mu tú reklamu ufám aj vyhodzá.

Nebyua s ním reč, postavau pri okne a sledovau naozaj usilovný ruch na tej stavbe. Eném sem začula, jak si furt drdle: -Eném na řu sáhnite, potom uvidíte!-

Ludé, oni na řu skutečne sáhli a do neho veřla energia jak ket sa ščípí to jadro.

Skočiu do strevicú a už sem enem počívaua jak sa pocichu, na celú ulicu pýtá: kdo vám dau

Spoločenská kronika

ZOSOBÁŠILI SA V STUPAVE:

Dušan RAŠKA a Iveta BREZOVSKÁ
Ľubomír MIKULIČ a Simona MIFKOVIČOVÁ
Milan SUCHÝ a Jana KÚROVÁ
Vlastimil MALOVEC a Jana AMBROVÁ
Andrej HALINÁR a Zuzana RYBÁROVÁ
Vojtech BELOŠIČ a Denisa RYBÁROVÁ
Anton PADUŠNÁK a Věra MADEROVÁ
Peter MLYNÁRIK a Renata LACHKOVIČOVÁ
Vojtech MASÁR a Božena SAJANOVÁ
Milan BREZOVSKÝ a Ivana HARTMANOVÁ
Marek JURIA a Marta FUSEKOVÁ
Michal MORGENSTERN a Michaela HASÁKOVÁ
Michal FERECĤ a Zuzana BAUEROVÁ
Ing. Peter LAVRINČÍK a Ing. Zuzana SUCHÁ
Dušan Lajcha a Monika MADEROVÁ
Jozef TOMKOVIČ a Beáta FAJKUSOVÁ

NARODILI SA:

Diana KUBÍČKOVÁ
Filip TÓTH
Tomáš KOZÁNEK
Lenka TREBICKÁ
Zuzana BALOGOVÁ
Kristína HARASLINOVÁ
Marek HOLÚBEK
Dominika KINČEŠOVÁ

ZOMRELI OBČANIA STUPAVY:

Ján BOBÁK
František JÁNOŠ
Ladislav TARABA
Stanislav HORECKÝ
Jaroslav ADAMÍK
Alojz FILÍPEK
Jana BALÁŽOVÁ
Anna KLASOVÁ
Antonín HANÚSEK
Františka MACKOVIČOVÁ

povolení sáhnut na můj majetek, kde máte vůbec tabulu o tem, co si tu stavjáte, kdo mi tú moju tabulu a kde zabetónuje? Pýtau sa nahuas, ale ufám nesprávného, ten ředzivý pán nekam hore ukazovau, ale snad nemysleu na samé nebesa. Negdo snad enem može za to, že ten můj nedostau papírek o tem, že si tú tabulu má nekam prescehovat. Ufám poštárka...

PREČÍTALI SME SI o Stupavčanovi Milanovi Spálovi v Slovenke

ZA POSOLSTVOM ROVINY

Človek vrchov len nerád pripúšťa, že aj rovina má svoje čaro. Akoby príroda bola pre neho najstrhujúcejšia či najdramatickejšia len v doline, či na stráni, v horskom zákutí. A kvet najvoňavejší, ak rastie pod mohutnou jedľou a najtajomnejší, ak je učupený v kosodrevine.

Ale aj rovina má svoj tvar, farbu, hĺbku i šírku, svoju neopakovateľnosť. A ako hornatý kraj i ona nesie svoje poslanstvo. A kto, ak nie umelec – spisovateľ, hudobný skladateľ, či výtvarník – je najpopulárnejší vy-

ktoré si ako diela tak dobre pamätá. Dotýka sa spomienok. Prežíva dávno poznané.

Rovina je súčasť jeho bytosti. A on – bytosťou v rovine. V kolíske, do ktorej ho vložili matine ruky. A na to nezabúda, ak ľa aj život zaveje z domu. I Martin Benka, slovenský maliar sa vždy rád, i v myšlienkach navracal sem. A – „tak zreteľne som videl tie domce i celú uličku, že ruka s uhlíkom sa mi sama zdvihla, oči sa otvorili a kreslil som. Zabudol som, kde som. Nepečul som nič, len ako

mi uhlík po papieri šuchoril. Čochvíľa vyrástla ulička, ktorou som behával za detstva, ba v tej chvíli cítil som sa v Kiripolci...“ Milan Spál, keď chodí po rodnom Záhorí a túla sa, neraz sa mu v myslí vynorí,

keďysi a kreslí, aby zachytil to, čo má živé v pamäti. Nie, ten strom vtedy ešte nebol taký mohutný, ani ten dom tam veru nestál, ani elektrické stĺpy nebránili výhľadu. Kreslí i pre budúcnosť. Miesta, ktorými sa ako mladý prechodil, kde sníval i kadiaľ sa uberal za láskou

Cestou na vrchnú horu

jadríť ho – slovom, melódiou, obrazom? Verne zachytiť to, čo ho v práve sa prebúdzajúcej rovine, či na brnajúcej sa hrebeňoch hôr vzrušilo, vzpružilo i inšpirovalo. Čo dokázalo v jeho oku prebudiť slzu.

Kto, ak nie on má sprostredkovať tú viditeľnú i nehmataiteľnú krásu, čo mocne precífovali a vnímali už naši predkovia. Navyše, keď sa tak, ako oni pred ním, narodil práve tu. Na rovine lemovanej borovicovými hájmi, rodinkami hribov i vôňov liečivých bylín. Na Záhorí, v Stupave.

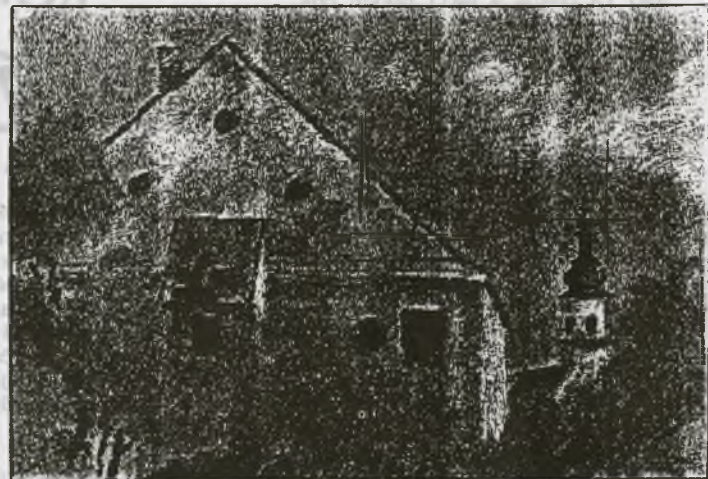
Keď kráča maliar a grafik Milan Spál rodným krajom, nevďak vyhľadáva chodníčky hubárov i bylinkárok a s vôňou domova čoraz mocnejšie nasáva neopísateľnú romantiku. Jeho maliarska paleta má nežné tóny zeme. A keď ich z nej vyberá, je mu akoby sníval o miestach,

Pri kalvárii

Pri šibeničnom vŕšku

Židovský támp

i vzdelaním a kde ho sprevádzala harmónia rodiny.

Únavu necíti a pamätníci, keď sa zahľadia na jeho obrázky – návraty, ako im hovorí, neveria, že je to tak ako vtedy, keď im mamka odkrojila kus chlebkica a pohľadom ich odprevádzala do školy. Neveria. Že je to presne tak, ako keď im otec dlho hľadel do očí a overoval si, či to, čo do nich vložil, vo svete zúročia... „Počúvam ich. Hovorila pravdu, ktorá mi znie ako ozvena. Veď i ja som na ten ich strom detstva, čo tu kreslím, neraz vyliezol.“

Aj tí mladší, nadchnutí farebnosťou jeho obrázkov, hľadajú v nich svoje rodisko, krajinu svojho srdca. Nachádzajú poéziu, známu vôňu domova... Takú drahú pre každého z nás. Či je z vrchov alebo z roviny. Či sa narodil v úrodnom krají broskyň alebo pod ochranou zele-

ných stráni pri muzike spievajúcov. Lahodiacich uchu duši.

Pre mňa, ako vrchárku, bolo zážitkom pobudnúť v jeho oázach pokoja, i keď mi ho aj hory poskytujú. Ale v jeho obrázkoch panuje bezbrehá tíš, zatiaľ čo hory ma vďaka svojej premenlivosti, a keď upieram na ne zrak, priam túžim letieť ponad ne s oblakmi.

Do obrázkov Milana Spála sa vchádza po špičkách. Ale keď vojdete, zistíte, že mäkkých tónov zeme, pokoja a harmónie je tu toľko, že i vy z nich môžete rozdávať a pritom – cítiť sa ako človek, ktorý zásluhou umenia a prírody objavuje v sebe romantiku.

Stúpa chodníkmi hubárov a bylinkárok, mákko, aby nerušil a s výtvarníkom Milanom Spálom objavuje tvar, hĺbku i šírku, neopakovateľnosť – roviny. Lúšti jej poslanstvo. Šírku po šíre. Rovina, pekná si borovicovými hájmi, hribov i voňavými rastlinami. Pekná si ľudmi, čo tebou žijú...

BLANKA POLIAKOVA
Snímky PETER ZÁHRADNIK

Slovenský výtvarník MILAN SPÁL, rodák zo Stupavy, študoval u profesora Chovana na Umeleckej priemyselnej škole v Bratislave. Ako grafik a návrhár potom pracoval vo firme Baťa a neskôr pôsobil ako učiteľ v rodnej obci. Neopustil sa venovať užitočnej grafike a v poslednom období sa upriamil na komornú grafiku a maľbu. Najradšej tvorí technickou pastelou a akvarelu. V posledných rokoch vystavoval v Bratislave, Hradci Králové, Ostrave, Prahe, ale i v Budapešti, Varšave a Sofii. Jeho nedávna výstava v jeho rodisku PÍESEŇ O STUPAVE zachytáva mnohú menej známe zákutia a je počtou obci, kde sa narodil.